

върби прибираха под сенките си това още незасегнато от модерната култура столично общежитие” (Костенцева 1979: 31). В разпънатия наблиз цигански катун копанарки усилено работят вретена. Впечатлен от гледката, софийският фотограф Тодор Факиров заснема „Фабриката за вретена”. Стереоскопичната снимка, масово тиражирана, се явява своеобразна за времето си реклама на копанарското производство.

„Фабрика за вретена” край София

А Петуленгро ги описва: „Около Варна се срещат мургави момичета... със закачени дървени лъжици, вретена и други дървени предмети, които са тяхна изработка. Може и често да се видят и с дървено корито,

носено на рамо..... Рударите никога не просят и не крадат и са добре приемани от българските селяни. Техните жени са толкова скромни, че отказват да влязат в двора и продават стоката си на улицата. Носят пръчки, за да се пазят от кучетата. Гледат на ръка, правят предсказания и магии....” (Petulengro 1915-16: 48-50).

През 50-те-60-те год. на XX век копанари продължават да предлагат изделията си по селата в Северозападна и Североизточна България, а някои и в Родопите. „Лятос край родопското с. Искра, Пловдивски окръг опънаха шатри няколко цигански семейства. И нали селяните бяха свикнали де гледат чергари от стари времена, никой не обърна внимание на тези хора дошли кой знае откъде чак тук. Ала скоро старите циганки тръгнаха из селото и започнаха да продават вретена и лъжици, корита и чекръци, направени от циганите. Някои от бабичките купуваха нещо от циганките, кога с пари, кога с храна, на всичко това беше малко, за да изхрани многобройната челяд на циганите. Тогава продавачките тръгнаха из съседните селища, но и там не прокопсаха. Селяните отдавна не купуват вече дървени лъжици...” (Нов път, бр.1 от 1 януари 1964).

Циганите кошничари носят със себе си по-големи количества пръчки от раkitа и върба, тъй като не навсякъде се намира подходящ материал. Част от пръчките са готови за изработване на поръчаната стока. Други са сурови и се обработват на място. Групите престояват един-два или повече дни, в зависимост от намерената работа. „Отсяда-

ЕВГЕНИЙ И. ИВАНОВА • ВЕЛЧО КРЪСТЕВ